

Bronvermelding en plagiaat

J. De Schutter, 6 november 2006

Deze tekst bevat een vertaling en samenvatting van N.H. Packer & J. Timpane, *Writing worth Reading. A Practical Guide*, St. Martin's Press, New York, 1986, pp. 353-357.

Bronvermelding is een essentieel onderdeel van het presenteren van tekstmateriaal. Een auteur moet de bron identificeren van elk citaat, feit, statistiek, grafiek of opinie over een onderwerp in zijn document. Hij moet duidelijk aangeven waar hij elk beetje informatie haalt, en welke relevante bronnen hij heeft geraadpleegd. Dit noemt men het *documenteren van de bronnen*. Brondocumentatie is om drie redenen belangrijk: 1) het helpt de lezer op weg als hij dieper wil graven; 2) het geeft de grenzen aan van het eigen werk; 3) het geeft ere aan wie ere toekomt. Als een auteur slordig is met de documentatie van zijn bronnen, of ze gewoonweg niet vermeldt, blijven nieuwsgierige lezers ontgoocheld achter, en wordt het vertrouwen in de kwaliteit van het voorgestelde werk ondermijnd. Erger nog, de auteur loopt het risico plagiaat te plegen.

Plagiaat omvat het gebruik van ideeën, geschriften, kennis of uitvinding van anderen zonder correcte erkenning. In het hoger onderwijs, maar ook op andere plaatsen, wordt veel belang gehecht aan het inschatten van wat oorspronkelijk materiaal is en wat afkomstig is van anderen. **Plagiaat is bijgevolg een belangrijke morele zaak!**

Plagiaat is zeer dikwijls het gevolg van onzorgvuldigheid of onwetendheid. Soms is een student zich niet ten volle bewust van het belang ervan, of weet hij niet precies hoe hij een bron moet documenteren. Maar dit kan je leren! Erger is het als een auteur bewust ideeën of werk van anderen voorstelt als zijn eigen werk. Een voorbeeld van plagiaat is het overnemen van woorden en zinnen, zelfs in licht gewijzigde vorm. Maar ook het ontlenen van ideeën zonder bronvermelding is plagiaat, en als dit bewust gebeurt, is het een vorm van diefstal!

De **algemene regel** voor het vermijden van plagiaat en voor een gepaste bronvermelding is eenvoudig: geef de lezer voldoende informatie zodat hij de gebruikte bronnen kan terugvinden en onderzoeken. Hieronder volgen zes richtlijnen die deze algemene regel toepassen op verschillende situaties.

1. Indien je zinnen of paragrafen overneemt van anderen, gebruik dan aanhalingstekens rond de geleende woorden. Als de geleende passage langer is dan vier lijnen, laat dan de marge inspringen. Vermeld telkens de bron.
2. Indien je je baseert op ideeën of de gedachtegang van iemand anders, maar de precieze verwoording of de volgorde van de ideeën wijzigt, moet je nog steeds de bron vermelden. Dit is ook belangrijk bij het uitdrukken van een opinie of de interpretatie van gegevens. Zonder bronvermelding lijkt het alsof de auteur zelf aanspraak maakt op de opinie of de interpretatie. In dit geval kan je bijvoorbeeld als volgt te werk gaan: *“Persoon A beweert dat ... Hij gaat hierop verder in door ...”*

3. Indien het materiaal dat je gebruikt algemeen bekend en beschikbaar is, kan je volstaan met een eenvoudige verwijzing naar deze (liefst originele!) bron. Voorbeeld: *“Charles Darwin beweert in zijn Origin of Species [...] ...”*.
4. Indien je ideeën of opinies op een meer algemene manier beïnvloed zijn door materiaal dat je hebt gelezen of lezingen die je hebt gehoord, moet je dat ook erkennen. Voorbeelden: *“Naam B geeft in [...] een mooi overzicht...”*; *“De manier waarop Naam C dit voorstelt, werkt bijzonder inspirerend [...]”*.
5. Als je je baseert op feitenmateriaal dat verzameld is door een ander persoon, moet je dit duidelijk vermelden. Voorbeeld: *“Onderstaande analyse is gebaseerd op de gegevens verzameld in eindwerk ... van ...[...]”*.
6. Als je gebruik maakt van de methode van iemand anders om materiaal te structureren of te organiseren, moet je dit ook aangeven.

Er zijn uiteraard uitzonderingen op de algemene regel. Je moet geen bronvermelding geven voor kennis die iedereen bezit, die iedereen gemakkelijk kan verwerven, of die geen bewijs vraagt. Voorbeelden: *“Columbus ontdekte Amerika in 1492”*; *“het chemisch symbool van water is H₂O”*; *“Hamlet is één van Shakespeare’s grootste tragedies”*.

Tenslotte: je kan beter teveel dan te weinig bijdragen van anderen erkennen. Wees hierin open, eerlijk en genereus!